

La situació de la minoria catalana a Espanya segons l'ONU

PLATA
FORMA
PER LA
LLENGUA

L'ONG del català

La situació de la minoria catalana a Espanya segons l'ONU

El [report del relator especial de l'ONU](#) quant a la situació de les minories a Espanya, publicat el 9 de març de 2020, i la resposta del govern espanyol.

La definició de les minories

Fernand de Varennes, relator especial sobre afers de les minories nacionals de l'Organització de les Nacions Unides va estar-se de visita a l'estat espanyol del dia 14 al dia 25 de gener de 2019 per a analitzar-hi la situació, els drets i els problemes relacionats amb les minories, i per a proposar millores i solucions que li permetessin de complir amb les seves obligacions internacionals. Alguns dels àmbits de més interès per al relator eren l'ús de les llengües de les minories, el sistema educatiu, els serveis públics i el sistema de justícia. També tenia un interès especial per conèixer quina resposta tenien els discursos de l'odi i la intolerància envers les minories, i per entendre per què els membres d'algunes minories podien desconfiar de l'estat o tenir la percepció que se'ls negaven els drets humans o se'ls rebutjava.

Amb la informació obtinguda en aquesta estada –en què va visitar diverses ciutats de l'estat espanyol i es va reunir amb representants polítics, institucionals i de la societat civil–, el relator va redactar un report amb les seves observacions i amb un seguit de recomanacions de millora per a l'estat espanyol quant al tracte a les minories, que ha estat publicat el març de 2020. Entre les minories analitzades hi ha la catalana.

L'any 2019 el relator havia presentat un report anual davant de l'Assemblea General de l'ONU (A/74/160) en què estudiava el concepte de *minoria* en el sistema de les Nacions Unides, i en què havia conclòs que dins d'aquest sistema, una minoria ètnica, religiosa o

lingüística és “qualsevol grup de persones que constitueix menys de la meitat de la població del territori total d’un estat, els membres del qual comparteixin característiques de cultura, religió o llengua, o una combinació de més d’un d’aquests elements”. Varennes també havia assenyalat que perquè l’ONU considerés que una persona forma part d’una minoria no era necessari que tingués “cap condició de ciutadania, residència, reconeixement oficial o qualsevol altre estatus”.

Per aquestes raons, en el report de març de 2020 sobre Espanya **el relator conclou explícitament que, d’acord amb la terminologia del sistema de les Nacions Unides, els catalans són una minoria a l’estat espanyol**. En aquest sentit, Varennes presenta Espanya com un ric tapís de llengües, cultures i religions, expressió que connota que, dins d’un marc general, els diferents elements es perceben clarament delimitats.

En la resposta al report del relator, el govern espanyol es mostra molt hostil i respon particularment enutjat a la definició de *minoria* que Varennes defensa, que es deriva de la pràctica de les Nacions Unides. En el document de resposta, **l’executiu de Pedro Sánchez desqualifica la definició del relator com una opinió personal i es nega a donar-hi validesa**, tot argumentant que a l’ONU no hi ha cap definició compartida de *minoria* i que així es posicionava el relator mateix en el report de 2019. El govern espanyol diu que Varennes fa servir una noció simplista que no té en compte “la història”, i que això el porta a conclusions “absurdes”.

En aquest sentit, el govern espanyol apel·la a un lloc comú del nacionalisme espanyol per a respondre a les evidències de pluralitat nacional i cultural internes, que és presentar la unitat nacional espanyola com si fos quelcom d’autoevident si s’observa bé “la història” d’Espanya, i argumentar que és “absurd” d’intentar identificar grups nacionals interiors diferents amb entitat pròpia perquè Espanya seria un cúmulo d’elements culturals entreteixits molt “complex”.

Així, el govern espanyol dibuixa Espanya com si fos una barreja indestruïble d’identitats, cultures i llengües (un *totum revolutum*), i arriba a dir que els membres de

les “suposades” minories conformen la majoria –afirmació simplement falsa– perquè “formen part d’una llarga història d’intercanvis”, que la majoria inclouria les “anomenades” minories, i que aquestes no tenen entitat pròpia perquè els ciutadans espanyols tenen moltes identitats encavalcades (sense especificar quines són aquestes “moltes” identitats).

A més, en un apartat de la resposta, el govern espanyol arriba a retreure al relator que no vegi “la vàlua de tenir una llengua comuna com un instrument de participació en la comunitat política” i fa seu **el mite del nacionalisme espanyol pel qual el castellà, la llengua familiar i habitual d’una part de la població seria, per algun motiu, la llengua “comuna” de tothom**. Així, el govern espanyol intenta defensar un marc supremacista castellà en què els parlants de castellà tenen garantits per a la seva llengua un reconeixement simbòlic i uns drets d’ús superiors als dels altres grups lingüístics.

Al marge de negar que hi hagi minories nacionals a l’estat espanyol, l’executiu de Pedro Sánchez fins i tot fa un plantejament més enllà d’Espanya i afirma que, al món en general, com que els individus tenen identitats múltiples, parlar d’una majoria conformada per una identitat dominant seria “devastador per a la llibertat dels individus”.

En aquest mateix sentit jacobí, propi del nacionalisme espanyol de les darreres dècades, **el govern espanyol nega que el reconeixement de les minories sigui rellevant a l’hora de protegir drets**, perquè afirma que si es reconeixen drets iguals a tothom, les minories resulten protegides automàticament: “[el relator] no aconsegueix de clarificar quin valor afegit té el concepte de ‘minoría’ per a la protecció dels drets humans dels individus que la conformen”. Així, tot i que Espanya ha ratificat la Convenció-Marc per a la Protecció de les Minories Nacionals, l’executiu espanyol nega que els conceptes de *minoría religiosa* i *minoría lingüística* puguin tenir cap rellevància o valor afegit a Espanya, perquè els drets dels practicants de totes les religions estan igualment reconeguts i les minories lingüístiques tenen els drets “protegits”.

El govern espanyol posa com a prova d'aquesta suposada redundància de reconèixer els drets de les minories tant les minories religioses, amb drets que són formalment iguals dels de la majoria (per bé que a la pràctica són més vulnerables) com, curiosament, les minories lingüístiques, amb drets que, formalment, són inferiors als de la majoria. De manera igualment incongruent, el govern espanyol afirma que l'única minoria reconeguda per Espanya en el marc de la Convenció-Marc per a la Protecció de les Minories Nacionals és el poble gitano, però alhora diu que els gitanos no són de fet una minoria nacional. En tot cas, el govern espanyol obvia que el relator de l'ONU treballa amb una definició de *minoria* que no depèn del reconeixement o no de l'estat, i que es deriva, segons el seu criteri, de la pràctica del sistema de les Nacions Unides, fet que obligaria Espanya.

La llengua en les normes contra la discriminació

En el seu informe de març de 2020, el relator explica que les normes de referència espanyoles en matèria de protecció contra la discriminació, començant per l'article 14 de la Constitució espanyola de 1978, no esmenten de manera directa la llengua com un element protegit, per bé que una interpretació àmplia permet de considerar-la-hi. En aquest sentit, Varennes diu que la Llei 62/2003, que transposa les directives europees 2000/43 i 2000/78, cobreix totes les formes de discriminació, encara que no n'esmenta alguns dels supòsits importants, com la llengua, de manera individualitzada.

Per al relator, **l'omissió de la llengua en la normativa antidiscriminació espanyola és contrària a les obligacions que Espanya ha contret** en un seguit de tractats internacionals que consideren que aquesta característica és fonamental i que l'esmenten de manera expressa en la llista d'elements protegits de discriminació, perquè facilitaria la vulneració dels drets de les minories lingüístiques. El relator explica que el fet que la llista d'elements protegits per les normes, com l'article 14 de la Constitució espanyola, sigui oberta permet que la protecció d'elements essencials no llistats, com la llengua, esdevingui al criteri i arbitrietat de jutges i d'altres funcionaris.

Per totes aquestes raons, **Varenes recomana explícitament que es modifiquin totes les normes antidiscriminació per a incloure, almenys, aquells elements que s'esmenten de manera regular en els principals tractats internacionals de protecció dels drets humans –entre els quals, la llengua–**: “raça, color, sexe, llengua, religió, opinió política o d'altra mena, origen nacional o social, propietat, naixement o una altra condició”.

En la resposta al report de Fernand de Varenes, el govern espanyol acusa diverses vegades el relator de fer valoracions subjectives i acusacions sense fonaments, sense aportar proves i dades o sense contrastar-les amb les autoritats pertinents.

En la qüestió de l'absència de la menció explícita de la llengua com a element protegit de discriminació en la legislació pertinent, el govern espanyol simplement ho rebutja. **L'executiu de Pedro Sánchez obvia els arguments del relator** i insisteix que l'article 14 de la Constitució espanyola és obert, que contempla tota la prohibició de tota forma de discriminació, i que la jurisprudència del Tribunal Constitucional així ho diu (STC 75/1983, FJ 3). També recorda que l'article 10.2 de la Constitució espanyola diu que els drets fonamentals s'han d'interpretar a la llum de la llei internacional dels drets humans. El govern espanyol diu que amb això es fa impossible que els jutges interpretin aquestes proteccions de manera arbitrària i contrària als tractats internacionals, com diu el relator.

Per al govern espanyol, el relator demana l'impossible quan, segons ells, recomana “que Espanya modifiqui la legislació per a incloure tots els supòsits possibles de discriminació”. El cas és que el govern espanyol lluita contra un home de palla, perquè **el relator no demana una llista comprensiva de característiques protegides de discriminació, sinó tan sols que la legislació esmenti de manera expressa la llengua i els altres elements que apareixen regularment en els tractats internacionals que prohibeixen la discriminació**, elements dels quals proveeix una llista. El relator explica que no esmentar la llengua “vulnera potencialment un seguit d'obligacions derivades de tractats internacionals pels quals aquesta característica és fonamental”.

L'educació

Per al relator, tot i els avenços d'Espanya en matèria de drets humans durant les darreres dècades, els drets de les minories continuen tenint un reconeixement incomplet. De fet, **sovint se n'ignora la naturalesa de drets de les minories.**

Un d'aquests és la llengua de l'educació. El relator explica que durant els darrers anys hi ha hagut un augment de pronunciaments judicials que remarquen la preeminència constitucional del castellà i que, del dret d'usar el castellà comprès en l'article 3 de la Constitució espanyola, fan derivar el dret de rebre l'educació en aquesta llengua. Varennes esmenta la sentència del Tribunal Suprem espanyol de 2015, per la qual s'imposa un 25% de classes en castellà a Catalunya i l'obligació d'impartir una assignatura troncal en aquest idioma, i recorda que el model d'immersió lingüística català havia estat avalat per la UNESCO.

En aquest sentit, el relator ha rebut informacions sobre el fet que el grau d'exposició al castellà és molt elevat per a tots els ciutadans, i sense un model d'immersió molts infants d'ambients castellanoparlants no aprendrien correctament el català. Varennes també diu que els governs català i balear han mostrat preocupació perquè l'erosió dels models educatius d'immersió representa la destrucció d'un sistema de no-segregació en què tots els infants adquireixen competències bilingües.

El relator explica que no hi ha un únic model educatiu que serveixi per a tots els casos, sinó que ha d'estar adaptat a les necessitats de cada lloc i ha de seguir un criteri de proporcionalitat. Les úniques obligacions generals són que sempre hi ha d'haver disponible l'opció de rebre l'educació en la llengua de la minoria i que, per bé que hi pot haver línies separades, no es pot usar la multiplicitat de llengües per a fer segregacions ètniques o racials –açò és, no es pot obligar una determinada categoria de gent a fer els estudis en una línia lingüística determinada.

Per a avaluar els resultats dels diferents models educatius, **el relator recomana que Espanya posi fi a la política de no recollir dades desagregades per llengua i cultura**, perquè no fer-ho impedeix tenir informació precisa de la població que serveixi per a adaptar les polítiques i els programes del govern a les necessitats específiques de cada lloc. Varennes recomana al govern espanyol que **reculli dades d'autoidentificació voluntària dels ciutadans per etnicitat, llengua i religió**. En el mateix sentit, diu que **recollir dades objectives sobre el coneixement del castellà i de les altres llengües oficials i sobre els resultats dels diferents models educatius d'immersió, bilingüisme o multilingüisme ajudaria a eliminar relats esbiaixats** sobre l'impacte d'aquests models en el rendiment acadèmic. El relator també apel·la a les valoracions positives de la UNESCO sobre el model educatiu català i **recomana a les autoritats espanyoles que modifiquin les mesures que pretenen reduir la proporció d'ensenyament en català a les escoles públiques**.

La resposta del govern espanyol al report del relator gairebé no parla de l'educació, i no dona cap resposta a les preocupacions que el relator formula. No s'esmenten ni les sentències judicials que laminen el sistema d'immersió, ni la reflexió que fan els governs català i balear sobre la necessitat de la immersió en català perquè és l'única manera d'assegurar el coneixement d'aquesta llengua en un context en què l'exposició social al castellà és molt alta, ni la petició que fa el relator de recollir dades sobre l'autoidentificació ètnica, lingüística i religiosa de la població.

Només en un punt la resposta espanyola argumenta que és fals que els models educatius com el de Galícia siguin insuficients per a assegurar el domini de la llengua minoritària, i aporta dades del govern gallec que corroborarien que la majoria de la població domina la llengua. És rellevant de dir que la frase original del relator parlava dels models de Galícia i Navarra, no només del de Galícia, però el document espanyol presenta una cita retallada de les paraules de Varennes que exclou Navarra, i respon únicament per a Galícia, territori amb una població d'origen molt homogeni i amb índexs d'immigració molt baixos.

La desconfiança envers la policia i el discurs de l'odi

El relator esmenta que les minories en general desconfien de la policia i de la judicatura i que denunciïn casos de discriminació, maltractaments i assetjaments, que resten impunes. És especialment crític amb la Llei orgànica 4/2015, de seguretat ciutadana – coneguda popularment com la “Llei mordassa” –, perquè reverteix la càrrega de la prova, i es mostra escèptic sobre les afirmacions que fan les autoritats espanyoles respecte que donen instruccions de comportament detallades als agents per a evitar abusos; el relator dubta que aquestes instruccions es compleixin en realitat, principalment pel fet que no semblen adequar-se amb la “Llei mordassa”. A més, el relator critica amb fermesa que molts abusos no s’acabin investigant i perseguint judicialment.

En un sentit semblant, Varennes explica que ha rebut moltes informacions de diferents minories sobre la prevalença del discurs de l’odi i la intolerància, i fa un esment especial del cas català. Varennes explica que diferents informacions apunten a un augment del discurs de l’odi, la demonització, les amenaces físiques i fins i tot les agressions contra membres de la minoria nacional catalana en connexió amb els fets de l’octubre del 2017. Aquestes mateixes informacions assenyalen que hi ha un clima d’intolerància i nacionalisme exacerbats creixents contra els catalans i d’altres minories, que en la creació d’aquest clima hostil hi participen representants polítics, i que els grups discriminats no tenen cap confiança en la policia ni en la judicatura.

Per erradicar aquest clima d’odi, Varennes recomana a les autoritats de l’estat que **supervisin el discurs de l’odi a internet de manera més efectiva i que combatin la intolerància xenòfoba entre els polítics, que modifiquin els llibres de text de les escoles perquè remarquin la diversitat cultural de l’estat i que promoguin campanyes que reconeguin les diferents llengües, cultures i religions com a elements integrals d’Espanya.**

El govern espanyol es mostra particularment molest per les afirmacions que el relator de les Nacions Unides fa sobre la qüestió que les minories tenen una desconfiança profunda

envers la policia i la judicatura. L'executiu de Pedro Sánchez reitera que el relator no aporta dades, estadístiques, queixes oficials o reports que provin que –com afirmen les organitzacions de la societat civil– aquests cossos ridiculitzen, assetgen, agredeixen i vulneren els drets dels ciutadans. En aquest sentit, el govern espanyol es limita a negar qualsevol abús emparant-se en una suposada manca de proves que ell mateix mai no ha intentat de trobar.

El govern de Sánchez no explica que hi hagi cap mesura per evitar les discriminacions, contrastar els fets descrits per part de qui els denuncia, supervisar el comportament dels funcionaris i depurar responsabilitats. De fet, la Plataforma per la Llengua denuncia regularment discriminacions lingüístiques a mans de les administracions públiques i n'edita un report anual¹, però la resposta habitual del govern espanyol és negar qualsevol mena d'abús, i no ha emprès mai mesures reals per a esclarir els fets. Fins i tot, recentment va negar en una resposta a una pregunta parlamentària, que agents de la Guàrdia Civil haguessin discriminat un ciutadà d'Elx, quan el cas havia acabat amb un reconeixement dels fets per part dels agents en seu judicial.

L'executiu de l'estat espanyol també afirma que no hi ha proves que el discurs de l'odi contra els catalans sigui flagrant i es toleri. **El govern espanyol, lluny d'acceptar-ho o d'explicar les mesures que emprèn per perseguir qui promou l'odi contra minories com els catalans, simplement ataca el relator per haver inclòs en el document acusacions “no substanciades”.** En aquest punt cal esmentar que quan la Plataforma per la Llengua es va reunir amb el relator abans que aquest redactés el seu informe, li va presentar múltiples enllaços de missatges de l'odi de polítics espanyols, que proven la força del discurs de l'odi anticatalà: les crides dels presidents regionals del PSOE a eliminar la immersió en català² quan el govern espanyol controlava directament l'Administració catalana, perquè segons ells la immersió en català era una eina “d'adoctrinament”; la

¹ Plataforma per la Llengua (2019). *Informe de discriminacions lingüístiques 2018*. Disponible en línia a <<https://ja.cat/ZGdAi>> (darrera consulta: 14/06/2020).

² Luis Ángel Sanz (2018). “Varios barones defienden que el castellano sea vehicular en Cataluña frente a la oposición del PSC”. *El Mundo* (17 de febrer). Disponible en línia a <<https://ja.cat/VW6JP>> (darrera consulta: 14/06/2020).

denigració que el president regional de l'Aragó feia de la llengua catalana a Twitter³; les arengues del dirigent de Ciudadanos Albert Rivera a favor de la imposició del castellà com a llengua vehicular⁴; la proposta del dirigent del PP Pablo Casado de fer del català una llengua no obligatòria per a cap funcionari⁵; les declaracions del ministre d'Afers Exteriors Josep Borrell que Espanya hauria estat més forta si hagués erradicat totes les llengües diferents del castellà, perquè “un estat fort imposa la seva llengua, la seva cultura i la seva història”⁶; l’afirmació del ministre d'Afers Exteriors de la legislatura anterior, Alfonso Dastis, que el castellà no s’ensenya a les escoles catalanes⁷...

És significatiu que en la resposta al relator, a més de negar qualsevol abús, **el govern espanyol brandi l’argument que la Constitució espanyola imposa el deure de conèixer el castellà a tots els ciutadans i insinuï que això d’alguna manera els eximeix de respectar els drets de les minories lingüístiques, o que ho fa menys prioritari.** L’executiu també afegeix que dins de l’Administració hi ha iniciatives per a promoure el coneixement de les llengües “cooficials” entre els cossos funcionaris i que aquest coneixement es valora com un mèrit “en algunes posicions”.

El govern de Sánchez, doncs, justifica un model supremacista castellà –en què una llengua és obligatòria per a tothom i les altres només es promouen o es demanen en casos particulars–, i el presenta com si fos igualitari i tolerant. A més, critica el relator perquè esmenta les informacions que ha rebut de la societat civil sobre el fet que l’ordenament en matèria de llengua crea “nombrosos greuges i frustració” en les comunitats lingüístiques amb menys drets que la castellana –el relator parlava concretament de l’absència d’un requisit lingüístic per a jutges i policies. El govern espanyol, lluny de prometre estudiar la

³ La Vanguardia Redacció (2018). “Lambán desata la polémica con un comentario sobre su lectura ‘de un autor catalán en español’”. *La Vanguardia* (10 de novembre). Disponible en línia a <<https://ja.cat/mR4y0>> (darrera consulta: 14/06/2020).

⁴ Luis Ángel Sanz (2019). “Rivera promete: ‘Si soy presidente, el español será lengua vehicular en todas las escuelas de España’”. *El Mundo* (19 de febrer). Disponible en línia a <<https://ja.cat/vz7tG>> (darrera consulta: 14/06/2020).

⁵ Júlia Regué (2019). “Casado promete relegar el uso del catalán a lengua opcional”. *El Periódico* (28 de febrer). Disponible en línia a <<https://ja.cat/5y24e>> (darrera consulta: 14/06/2020).

⁶ Europa Press España (2019). “Borrell trata de rebatir en Ginebra las ‘mentiras’ del independentismo”. *Europa Press* (26 de febrer). Disponible en línia a <<https://ja.cat/B0vvM>> (darrera consulta: 14/06/2020).

⁷ Atlas España (2017). “Dastis reprobado en el Congreso por mentir sobre la enseñanza en Cataluña”. *ABC* (8 de novembre). Disponible en línia a <<https://ja.cat/JCXWr>> (darrera consulta: 14/06/2020).

situació, de fer enquestes, de consultar a les comunitats en qüestió, torna a criticar el relator perquè no ofereix “dades, estadístiques, etc.”.

La Llei orgànica del Poder Judicial

Fernand de Varennes explica que les organitzacions de la societat civil de les diferents minories lingüístiques assenyalen que en els àmbits de l'educació, la policia i la justícia hi ha sovint una desconexió entre l'estatus oficial de llurs llengües i la pràctica real, que buida de contingut aquest reconeixement oficial. Per exemple, **que els jutges i els agents de policia no tinguin cap mena de requisit de coneixement de les llengües oficials diferents del castellà generaria tota mena de greuges i de frustració en l'accés als serveis públics**, fins al punt que en alguns casos s'arribarien a produir discriminacions explícites i denegació del servei. En relació amb això, el relator apunta que les autoritats dels estats estan obligades a usar les llengües de les minories en llurs territoris allà on sigui practicable de fer-ho i on no hi hagi un motiu raonable per a no fer-ho, perquè fer altrament seria discriminatori, d'acord amb la llei internacional.

Segons el report del relator, una de les normes que podria vulnerar més clarament l'obligació de l'estat d'usar les llengües de les minories allà on és viable és l'article 231 de la Llei orgànica del Poder Judicial, que estipula que aquests idiomes només es poden utilitzar en els procediments judicials si cap part s'hi oposa. Aquest fet, sumat a l'absència d'un requisit dels jutges de conèixer la llengua, implica que la majoria dels procediments judicials es fan en castellà. A més, el relator explica que diverses informacions fiables assenyalen que és una pràctica estesa que els jutges donin ordres de parlar en castellà als ciutadans que s'expressen en les altres llengües oficials, encara que legalment no poden fer aquesta exigència.

El relator explica que l'obstacle general a l'ús del català en els procediments judicials que genera el redactat de l'article 231 de la Llei orgànica del Poder Judicial podria vulnerar la prohibició de discriminació que recull la Declaració sobre els drets de les

persones pertanyents a minories nacionals o ètniques, religioses i lingüístiques, i recomana a l'estat que modifiqui aquest article perquè reconegui un dret d'usar les llengües “cooficials” amb les autoritats judicials d'execució més directa, que permeti que els procediments es puguin desenvolupar en aquestes llengües de manera més efectiva.

En la seva resposta, **l'executiu espanyol nega que la Llei orgànica del Poder Judicial obstaculitzi l'ús del català, però a la mateixa frase afirma que es pot usar si ningú no s'hi oposa**. El govern de Sánchez no respon en realitat a la qüestió que li formula el relator, sinó que entra en un diàleg de sords. No respon, de fet, al problema que el relator planteja: els procediments només poden ser en català si el jutge coneix la llengua, la vol parlar i les dues parts ho accepten; i diu que és fals que hi hagi obstacles per a l'ús de les llengües “cooficials”, ans al contrari: “l'ús està permès, sempre que una de les parts no hi expressi oposició i aquest ús pogués crear injustícies contràries al principi d'un recurs efectiu”.

L'executiu de Pedro Sánchez tampoc no respon de manera real a la preocupació del relator pel fet que els jutges no estan obligats a conèixer les llengües de les minories, sinó que simplement diu que el coneixement d'aquestes llengües és un mèrit per als candidats a presidents dels tribunals superiors de justícia.

També malinterpreta –d'una manera que denota mala fe– la crítica del relator quan diu que “tot i que en teoria **els individus poden usar una llengua minoritària cooficial** fins i tot quan el castellà és la llengua del procediment, informacions fiables de diferents parts del país indiquen que els individus són simplement requerits a adequar-se a la tria de l'ús de la llengua nacional”. El govern espanyol respon com si el relator fes referència a estrangers que no entenen el castellà o la llengua del procediment, perquè cita la frase del relator, però en retalla la part sobre “una llengua minoritària cooficial”, i diu que “**per als acusat que no parlen castellà o la llengua oficial del procediment**” hi ha l'assistència d'intèrprets i el dret de traduccions escrites dels documents essencials per garantir el dret de defensa. A més, nega de nou que hi hagi dades específiques que indiquin que aquestes ordres de parlar en castellà es produeixen –malgrat les nombroses denúncies aportades per la Plataforma per la Llengua.

També resulta d'interès d'esmentar que el govern espanyol utilitza el cinquè report del Comitè d'Experts del Consell d'Europa per al compliment de la Carta europea de les llengües regionals o minoritàries (CELROM), publicat el 2019, per a argumentar que compleixen amb tota mena d'obligacions envers les llengües de les minories. En aquest sentit, l'executiu de Sánchez diu que en aquelles poques coses en què el Comitè d'Experts de la CELROM no valorava positivament Espanya, el govern ja hi treballava per a fer-hi els canvis oportuns. **Aquesta afirmació és del tot falsa, perquè l'actitud d'Espanya envers el report del Comitè d'Experts va ser igual de contestatària i negacionista.**

El Comitè d'Experts de la CELROM també va recomanar explícitament a Espanya que modifiqués l'article 231 de la Llei orgànica del Poder Judicial perquè el redactat era discriminatori i vulnerava les obligacions que Espanya havia contret amb la ratificació de la CELROM. **Espanya, en la seva resposta, també va negar que aquest article fos discriminatori** i va afirmar el següent: “el dret d'usar una llengua regional en els procediments judicials ja es troba reconegut per la Llei orgànica del Poder Judicial (d'ara endavant LOPJ), que garanteix el dret fonamental a una tutela judicial efectiva, proclamat en l'article 24 de la Constitució espanyola. El Ministeri de Justícia espanyol entén que l'article 231 de la LOPJ és compatible amb l'article 9 de la Carta. Aquest article permet l'ús de les llengües regionals en els procediments judicials a les regions autònomes amb més d'una llengua oficial, sense necessitat de traducció a l'espanyol perquè siguin vàlids legalment, sempre que aquests efectes estiguin limitats a les regions on la llengua regional és oficial. L'article 9 estableix que serà l'autoritat judicial qui acceptarà l'ús de la llengua regional per una de les parts si el dret a la tutela judicial efectiva resta garantit i no és un obstacle per al procediment judicial”.

La persecució dels líders polítics i socials de la minoria catalana

Per últim, el relator se centra en la persecució judicial i l'empresonament dels líders polítics i socials que van organitzar el referèndum d'autodeterminació de Catalunya del primer

d'octubre del 2017, o van fer-hi campanya a favor. Varennes fa notar que el relator especial sobre la promoció i la protecció del dret de la llibertat d'opinió i d'expressió va demanar a Espanya que no acusés de rebel·lió els líders polítics i socials catalans perquè, en absència de violència o de crides a la violència, això representava una vulneració del dret de la llibertat d'expressió, que inclou el dret de protesta i d'oposició.

Varennes també recorda les conclusions del Grup de Treball sobre Detencions Arbitràries, que afirmen que l'objectiu del procediment judicial en qüestió era intimidar els acusats amb motiu de llurs opinions polítiques. **El relator sobre afers de les minories fa seves les reflexions dels seus col·legues, assenyalant que els dotze líders empresonats són tots ells integrants de la minoria catalana i afegeix que aquesta mena de processos judicials envien un senyal negatiu a les minories en general, perquè pot intimidar-les i inhibir-les.**

Varennes fa notar que el procés judicial es va originar a partir de l'expressió dels punts de vista polítics de la minoria catalana i dels altres habitants de Catalunya quant a llur participació i estatus en el marc espanyol, i que des d'aquell moment s'han formulat nombroses denúncies i hi ha hagut un augment substancial de discurs de l'odi contra els catalans en el marc del qual polítics espanyols i d'altres persones han propagat la imatge dels catalans com un perill i com uns traïdors que mereixen càstigs durs. Per tot això, **el relator commina l'estat espanyol a protegir la llibertat d'expressió, de reunió, d'associació i de participació en la vida pública de la minoria catalana.**

El govern de Pedro Sánchez dona una resposta clarament agressiva a l'afirmació del relator que en la sentència hi ha influït el fet que els acusats formessin part de la minoria nacional catalana. Per una banda diu que és “una temeritat” d'acusar el Tribunal Suprem espanyol d'haver pres en consideració l'origen dels acusats en la condemna, “una acusació molt greu”, i que el relator no hauria fet “ni el més petit intent” de justificar-la “amb proves”.

Per una altra banda, **nega que hi hagi una “suposada minoria catalana”** i diu que fins aquest report no s'havia usat aquest terme, fet que evidenciaria que el relator estaria

forçant el llenguatge per a immiscir-se en un afer que restaria fora de la tasca que té encomanada. En aquest sentit, diu que el relator especial sobre la promoció i la protecció del dret de la llibertat d'opinió i d'expressió no va fer ús d'aquest concepte en el seu report i que això provaria que el relator especial sobre afers de les minories estaria intentant falsejar la documentació per a donar una imatge de versemblança a la seva afirmació i poder-se posicionar sobre el judici.

L'executiu espanyol acusa el relator d'ignorant i afirma que el judici als líders independentistes catalans no tenia res a veure amb llur opinió política, com provaria el fet que els partits independentistes no són il·legals i poden presentar-se a les eleccions. Segons l'executiu de Sánchez, el Tribunal Suprem espanyol hauria provat que els acusats havien comès actes de sedició, malversació i desobediència del Tribunal Constitucional i que havien fet quelcom tan greu com revocar l'ordre constitucional espanyol mitjançant l'aprovació de normes i el foment de la mobilització ciutadana. El govern espanyol també considerava especialment greu que alguns dels acusats haguessin aprovat unes lleis per les quals se celebraria un referèndum d'independència en què aquesta es produiria si optaven per aquesta opció més votants que no pas s'hi oposaven.

Font primària: “El report del relator especial de l'ONU quant a la situació de les minories a Espanya”. Consultar en línia a <https://undocs.org/es/A/HRC/43/47/Add.1>